

Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2022 m. gruodžio mėn.

Bendra ekonominė informacija	Šaltinis
<p>BVP. Patikslintais duomenimis, 2022 m. III ketv. JAV BVP augo 3,2 proc. (pirminiai duomenys indikavo 2,6 proc. augimą), o tų pačių metų II ketv. JAV BVP mažėjo 0,6 proc. JAV investicinis bankas JPMorgan prognozuoja, kad 2023 m. pasaulio BVP augs 1,6 proc., JAV – 1,0 proc., Euro zonos – 0,2 proc. JAV investicinio banko Goldman Sachs teigimu, nedidelis BVP augimas 2023 m. turėtų atvėsinoti įkaitusią darbo rinką ir iki 2023 m. pabaigos atlyginimų augimas turėtų nukristi nuo 5,5 proc. piko 2022 m. viduryje iki 4 proc. (siekiant sumažinti infliaciją iki 2 proc., atlyginimų augimas turėtų būti 3,5 proc.).</p> <p>Infliacija. Gruodžio 13 d. paskelbtais duomenimis infliacija JAV lapkritį sumažėjo daugiau nei tikėtasi ir pasiekė žemiausią lygį 2022 m. Lapkričio mėn. fiksuotas 7,1 proc. metinis vartotojų kainų indekso (VKI) augimas, palyginti su praėjusiu mėnesiu VKI padidėjo 0,1 proc. Lapkričio mėn. bazinis VKI, į kurį neįskaičiuojamos maisto ir energijos kainos padidėjo 6 proc. per metus, 0,2 proc. per mėnesį. Per metus naudotų automobilių kainos sumažėjo 3,3 proc., taip pat mažėjo medicininės priežiūros ir oro linijų bilietų kainos. Nors maisto ir energijos kainos tebėra atitinkamai 10,6 proc. ir 13,1 proc. didesnės nei prieš metus, mėnesinis maisto kainų augimas sulėtėjo iki 0,5 proc., o energijos kainų iki 1,6 proc.</p> <p>Palūkanų normos. Kaip ir buvo prognozuota, gruodžio 14 d. posėdyje JAV Federalinis rezervų bankas (FED) palūkanų normą pakėlė 0,5 proc. iki 4,25–4,5 proc. intervalo ir pranešė apie ketinimą 2023 m. toliau spausti JAV ekonomiką, siekiant kovoti su infliacija. Po šio sprendimo surengtoje spaudos konferencijoje FED pirmininkas J. Powellas palankiai įvertino bendro kainų augimo JAV sumažėjimą spalio ir lapkričio mėn., tačiau perspėjo, kad prireiks daug daugiau įrodymų užtikrinančių, kad infliacija stabiliai mažėja.</p>	<p><u>JAV Ekonominės analizės biuras</u> <u>JPMorgan</u> <u>Reuters</u></p>
<p>Ekonominės prognozės 2023 m., kurias skelbia įtakingiausių JAV bankų analitikai:</p> <p>Goldman Sachs https://lnkd.in/eKzF_2K4 J.P. Morgan https://lnkd.in/eHb6-622 Bank of America https://lnkd.in/e8XFD8TW Citi https://lnkd.in/eXwA-Y4X Wells Fargo https://lnkd.in/euMkQnKE</p>	
<p>Socioekonominės tendencijos. Pew Research Center 2022 m. atliktos amerikiečių apklausos atskleidė 15 svarbiausių JAV socioekonominių tendencijų, tarp kurių:</p> <ul style="list-style-type: none"> ~41proc. amerikiečių apsipirkinėja visiškai nenaudodami grynųjų pinigų. 2018 m. tokių žmonių buvo 29 proc., 2015 m. – 24 proc. 	<p><u>Pew Research Center</u></p>

<ul style="list-style-type: none"> • Trečdalis suaugusių amerikiečių TikTok vartotojų nurodo, kad žinias ir naujienas jie gauna iš TikTok. Prieš dvejus metus tokių respondentų skaičius siekė 22 proc. Suaugusių Facebook vartotojų skaičius, gaunančių žinias iš Facebook platformos sumažėjo nuo 54 proc. 2020 m. iki 44 proc. 2022 m. • Beveik pusė paauglių JAV beveik nuolat naudojami internetu. 2014-15 m. tokių pat atsakymą pateikė 24 proc. JAV paauglių. • Aukštesnes pajamas gaunančių namų ūkių dalis bendrose JAV pajamos auga. 1970 m. šios pajamos sudarė 29 proc. Bendrų pajamų, 2020 m. – 50 proc. Vidutines pajamas gaunančių namų ūkių dalis bendrose JAV pajamose sumažėjo nuo 62 proc. 1970 m. iki 42 proc. 2020 m. Bendrųjų pajamų dalis tenkanti mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams sumažėjo nuo 10 proc. iki 8 proc. per tą patį laikotarpį, bet suaugusiųjų, gyvenančių mažesnes pajamas gaunančiuose namų ūkiuose, dalis išaugo. • 64 proc. amerikiečių yra įsitikinę, kad socialiniai tinklai daro neigiamą įtaką demokratijai ir politinei sistemai, nors kitų išsivysčiusių ekonomikų žmonės socialinių tinklų poveikį vertina labiau teigiamai. 79 proc. amerikiečių mano, kad socialiniai tinklai prisidėjo prie visuomenės susiskaldymo. 	
<p>Niujorkas. Economist Intelligence Unit atliktas pragyvenimo lygio vertinimas parodė, kad Niujorkas kartu su Singapūru yra brangiausi pasaulio miestai. Toliau rikiuojasi Tel Avivas, Honkongas ir Los Andželas. 2021 m. šiame reitinge Niujorkas buvo 6-as.</p>	<p><u>CBS News</u></p>
<p>Kalifornija. Nuo 2023 m. sausio mėn. Kalifornijos valstijos minimali alga pasieks 15,50 USD už valandą ir nebepriklausys nuo įmonės dydžio. 50 centų atlyginimas kils darbuotojams įmonėse, kurių darbuotojų skaičius yra 26 ir daugiau, bei 1,50 dolerio įmonėse, kur darbuotojų skaičius yra mažesnis už 26. Anksčiau minimalus atlyginimas visada priklausė nuo įmonės dydžio.</p> <p>Kalifornijos valstijoje yra 11 iš 20 pačių brangiausių JAV regionų. San Francisko regionas pripažintas pačiu brangiausiu JAV dėl nekilnojamojo turto ir komunalinių paslaugų kainų pagal 2021 m. duomenis.</p>	<p><u>The Sacramento Bee</u> <u>San Francisco Chronicle</u></p>
<p>Arizona. 2022 m. III ketv. Arizonos verslo indeksas atskleidžia, kad vartotojų pasitikėjimo indeksas krito ir kritimas jau fiksuojamas penktą ketvirtį iš eilės. Įdomu, kad didesnis kritimas fiksuojamas miestuose, o valstijos regionuose yra daugiau pasitikėjimo ekonomika.</p>	<p><u>Phoenix Chamber</u></p>
<p>Technologijos, inovacijos, mokslas</p>	
<p>Branduolinė sintezė. JAV energetikos sekretorė J. Granholm pranešė apie pirmąjį sėkmingą energijos gavimo branduolinės sintezės (nuclear fusion) būdu atvejį. Pasiekimą įgyvendino Lawrence Livermore nacionalinės laboratorijos Kalifornijoje mokslininkai.</p>	<p><u>Lawrence Livermore National Laboratory</u></p>
<p>Puslaidininkiai. Nors JAV skiria gausius finansinius išteklius puslaidininkių sektoriui, mažai tikėtina, kad JAV priklausomybė nuo Taivano gaminamų puslaidininkių sumažės. TSMC gamyklos Taivane 2022 m. pabaigoje pradėjo gaminti 3 nm technologijos puslaidininkius, kur 1 kv. mm plote sutalpinama 300 mln. tranzistorių. Iki 2025 m. Taivano gamyklos greičiausiai pradės tiekti Apple 2 nm puslaidininkius.</p>	<p><u>New York Times</u></p>

Dronai. Elektroninės prekybos kompanija Amazon gruodžio antroje pusėje dviejose vietovėse JAV (po vieną lokaciją Kalifornijoje ir Teksase) pristatė naują paslaugą – Amazon Prime Air, t.y. prekių pristatymą dronais. Kol kas dronai pristatinės prekes iki 2.25 kg per mažiau nei valandą, paslauga bus prieinama tik Amazon Prime nariams minėtose vietovėse.	Freight Waves
Dirbtinis intelektas. Lapkričio mėn. buvo pristatytas naujas dirbtinio intelekto virtualus asistentas ChatGPT, kuris ne tik apibendrina egzistuojančią informaciją, bet ir kuria naują turinį pagal vartotojo užklausą, atsižvelgdamas į smulkiausias užklauskos detales ir niuansus. ChatGPT gali parašyti iki šiol neegzistavusią istoriją, eilėraščių ir t.t., kurį gali būti labai sunku atskirti nuo žmogaus kūrinio. Beje, ChatGPT kalba ir gražia, taisyklinga lietuvių kalba.	New York Times
Dirbtinis pluoštas. Startuolis iš Kalifornijos MycoWorks išrado technologiją, kaip iš grybienes – grybų šaknų struktūros, pagaminti pluoštą, kuris atrodo kaip natūrali oda. Šiai dienai MycoWorks yra užregistravęs 75 patentus, kompanijoje dirba 160 darbuotojų ne tik JAV, bet ir Prancūzijoje ir Ispanijoje. Produkcijos kaina laikoma paslapyje, bet teigiama, kad ji prilygsta egzotinių gyvūnų odoms.	New York Times
Tech ir ICT darbo rinka. Per 2022 m. iš JAV tech sektoriaus buvo atleista beveik 100 000 darbuotojų (~0,06 proc. visos JAV darbo jėgos). Teigiama, kad šio žingsnio imtasi siekiant patenkinti investuotojus, kurie reikalauja daugiau dėmesio skirti įmonių pelningumui, o ne augimui. Dalis ekspertų baiminasi, kad tai gali būti JAV recesijos pranašas, kiti nerimauja dėl poveikio darbo rinkai.	CTech Chicago Tribune

Energetika, transportas, klimatas	
Elektromobiliai. Kalifornijos energetikos komisija pritarė 2,9 mlrd. USD investiciniam planui įrengti valstijoje 90 tūkst. naujų elektromobilių kroviklių (šiuo metu jų yra 80 tūkst.). Iš viso iki 2025 m. Kalifornijoje siekiama turėti 250 tūkst. elektromobilių kroviklių.	Kalifornijos energetikos komisija
Uostai. Pastaruosius 22 metus Los Andželo ir Long Bičo uostai Šiaurės Amerikoje pirmavo pagal pervežamų konteinerių kiekius. Per metus būdavo pervežama ~10 mln. konteinerių, iš to Kalifornijos biudžetas kasmet gaudavo ~0,5 mlrd. USD pajamų. Tačiau pastaruoju metu lyderystę perimą Niujorko ir Naujojo Džersio uostai.	Mercury News
Kova su klimato kaita. Kalifornijos oro išteklių valdyba patvirtino planą iki 2045 m. sumažinti valstijos anglies dvideginio emisijas 85 proc., naftos naudojimą – 90 proc. ir pasiekti emisinio neutralumo. Šis planas padės Kalifornijos valstijai įtvirtinti lyderystę klimato kaitos klausimais. Plano kritikai akcentuoja, kad planuojamas surinktų anglies dvideginio dujų saugojimas po žeme yra gana kontraversiškas.	AP News
Saulės energija. Kalifornijos valstija nusprendė 75 proc. sumažinti kompensacijas gyventojams už perduodamą elektros energiją, pagaminamą jų turimose saulės elektrinėse. Teigiama, kad ligšiolinė kompensacijų programa buvo pernelyg dosni ir tokio dydžio paskatos atsinaujinančios energetikos vystymui nėra tikslingos. Baiminamasis, kad panašių priemonių imsis ir kitos valstijos, nes dažnai jos seka Kalifornijos pavyzdžiu.	New York Times

Žemės ūkio ir maisto sektorius	Šaltinis
<p>2023 m. prognozės. Prognozuojama, kad JAV žemės ūkio produktų eksportas 2023 m. sieks 190,0 mlrd. USD, t.y. 6,4 mlrd. USD mažiau nei buvo 2022 m. ir 3,5 mlrd. USD mažiau negu buvo prognozuota 2022 m. rugpjūčio mėn. Prognozės sumažėjimą daugiausia lėmė sumažėjęs sojų pupelių, medvilnės ir kukurūzų eksportas, kurį iš dalies kompensuoja jautienos, paukštienos ir kviečių augimas. Žemės ūkio produktų eksportas į Kiniją turėtų siekti 34,0 mlrd. USD ir Kinija turėtų išliks didžiausia JAV žemės ūkio produktų eksporto rinka. Taip pat prognozuojama, kad JAV žemės ūkio importas 2023 m. sieks 199,0 mlrd. USD.</p>	<p>JAV Žemės ūkio departamentas</p>
<p>Maisto ir gėrimų industrija 2023 m. Kompanijos Marcum LLP atlikta apklausa, kurioje dalyvavo maisto ir gėrimų industrijos vadovai, atskleidė, kad 70 proc. respondentų pajamos 2022 m. padidėjo, palyginti su 2021 m. Beveik pusė respondentų teigė, kad 2023 m. tikisi padidinti savo darbo jėgą. Beveik 70 proc. respondentų nurodė, kad infliacija, didėjančios žaliavos ir kitos išlaidos yra didžiausias 2022 ir 2023 m. iššūkis. Maisto ir gėrimų industrijos vadovai, paklausti, kaip jų įmonės planuoja spręsti infliacijos problemą ateinančiais metais, 62 proc. atsakė, kad planuoja sumažinti išlaidas, o 57 proc. – kelti kainas, 35 proc. teigė, kad jie iš naujo derasi su tiekėjais.</p>	<p>Food Business News</p>
<p>Ūkininkų pajamos 2022 m. USDA paskelbė naujausius 2022 m. grynųjų ūkio pajamų įvertinimus, pateikiant ūkio finansinės padėties įvertinimą 2022 m. pab. USDA tikisi, kad 2022 m. gryniosios ūkio pajamos padidės nuo 141 mlrd. USD 2021 m. iki 160,5 mlrd. USD 2022 m., t.y. 13,8 proc. daugiau. Nepaisant rekordiškai padidėjusių gamybos sąnaudų ir sumažėjusios vyriausybės paramos, prognozuojamas bendras grynųjų ūkių pajamų padidėjimas. Tačiau ūkininkai vis dar susiduria su tokiais rūpesčiais, kaip gamybos sąnaudų, ypač trąšų, energijos pabrangimu, galimybėmis gauti kreditą. Nerimą kelia ir infliacija bei oro sąlygų neapibrėžtumai.</p>	<p>The American Farm Bureau Federation</p>
<p>Ūkininkų statistika 2021 m. 2022 m. gruodžio mėnesį USDA pateikė statistiką apie JAV ūkius 2021 m., įskaitant gamybą, finansinius rezultatus, pagalbą pandemijos atveju ir ūkio namų ūkio finansines charakteristikas pagal ūkio dydį. Keletas žinučių iš ataskaitos: ūkininkavimas vis dar išlieka šeimos verslu, 2021 m., 98 proc. JAV ūkių buvo šeimos ūkiai, kurie generavo sudarė 83 proc. visos žemės ūkio gamybos. Smulkūs šeimos ūkiai sudarė 89 proc. ūkių ir valdė beveik 50 proc. dirbamos žemės, bet sukūrė tik 18 proc. visos žemės ūkio produkcijos vertės. 2021 m. 38 proc. JAV ūkininkų pajamos buvo mažesnės nei visų JAV namų ūkių mediana. 2021 m. 14 proc. JAV ūkių dalyvavo federalinėse pasėlių draudimo programose, o 62 proc. ūkių, auginančių medvilnę, kukurūzus, sojos pupeles, kviečius, žemės riešutus, ryžius, sorgas, draudėsi papildomai. Ataskaita pdf formatu yra čia.</p>	<p>JAV Žemės ūkio departamentas</p>

Parengė:

Jūratė Usevičiūtė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė jurate.useviciute@urm.lt;
Karolis Anužis, žemės ūkio ir komercijos atašė, LR ambasada JAV, karolis.anuzis@urm.lt;
Jolanta Vitkauskaitė, LR ambasados JAV pirmoji sekretorė jolanta.vitkauskaite@urm.lt;
Vidmantas Verbickas, LR generalinio konsulato Čikagoje patarėjas, vidmantas.verbickas@urm.lt;
Sergejus Tichomirovas, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Čikagoje, sergejus.tichomirovas@urm.lt;
Paulius Cemnolonskas, LR generalinio konsulato Niujorke trečiasis sekretorius, paulius.cemnolonskas@urm.lt;
Andrius Neviera, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Niujorke, andrius.neviera@urm.lt;
Mantas Zamžickas, komercijos atašė LR generaliniame konsulate Los Andžele, mantas.zamzickas@urm.lt.